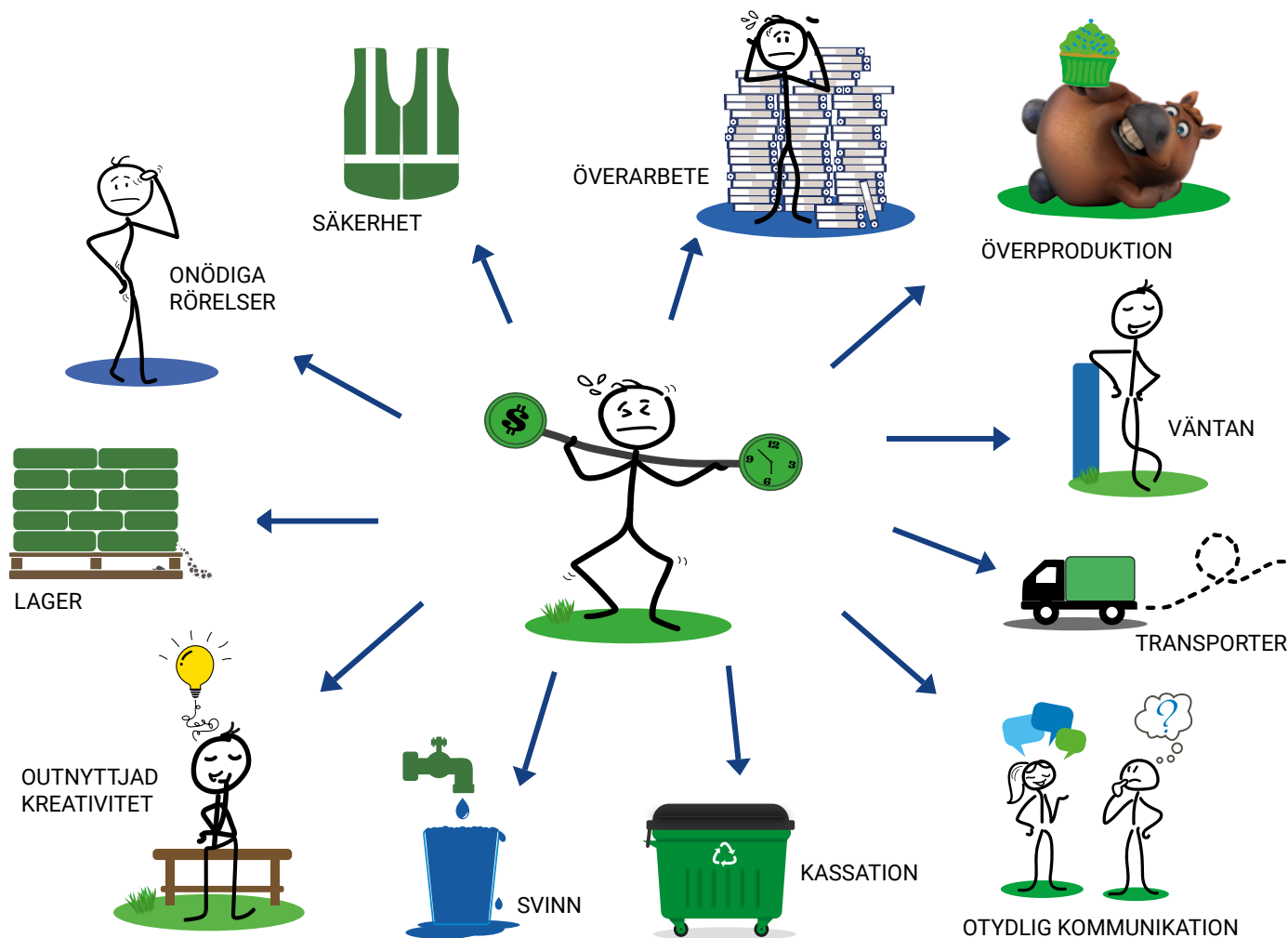

ARBETSBESPARANDE ÅTGÄRDER

Tjäna mer slit mindre!

SLÖSERIJAKT -Hitta spill i din verksamhet

Hitta verksamhetens flaskhalsar!

I praktiken handlar en slöserijakt om att aktivt ta bort olika flaskhalsar så att man långsiktigt kan skapa hållbara och lönsamma verksamheter. Allt som stjäl energi samt skapar onödigt arbete eller tankeverksamhet ska bort. "Det ska vara lätt att göra rätt!" De onödiga flaskhalsarna och allt spill i verksamheten påverkar effektiviteten, stämningen och i många fall företagets resultat.

Utgångspunkten i slöserijakten bygger på "Lean-tänket". Lean är en verksamhetsstyrningsfilosofie som från grunden kommer från Toyota och bilindustrin, men som används världen över i alla branscher.

EXEMPEL PÅ SLÖSERIER

SÄKERHET

Säkerhet är ett område som genomsyrar alla de andra områdena. När säkerheten inte är prioriterad kan det leda till andra slöserier som i sig kan få allvarliga konsekvenser. Händer en olycka innebär det nästan alltid att något går förlorat, att arbetet stannas upp och i värsta fall att det drabbar människor eller hästar.

Att ständigt arbeta i en riskfylld miljö där inte säkerheten tas på allvar kan också innebära energiförluster av olika slag i form av oro, onödiga sätt att arbeta etc. När det finns en hög säkerhetskultur ser man till att alltid ta säkerheten på allvar, att välja det säkraste sättet och att ständigt arbeta med att undersöka, riskbedöma, åtgärda risker och kontrollera åtgärderna.

SVINN

När saker försvinner för att de inte tex inte har någon given plats, exempelvis verktyg, utrustning etc, och en stor del av tiden handlar om att leta efter det man behöver kostar det både tid, energi och i slutändan pengar.

Det kan också vara att det inte finns någon rutin på exempelvis service av fordon, vilket medför att de går sönder och inte kan användas, något som i nästa steg skapar effektivitetsspill, högre kostnader för att laga ett större fel och för att ta in ersättningsfordon.

Åtgärd

Ordning och reda och uppmärkta platser för olika saker, t ex verktyg. Rutiner för kontroller av exempelvis fordon.

Att ha ordning vid hovslagarplatsen gör det lätt att hitta rätt och se när någon sko börjar ta slut.
Foto: Sara Westholm

På Stjärnberg/Lövsta Stuteri har man gjort en del åtgärder för att slippa leta efter saker och försökt att se till att ha dem där det behövs. T ex knivar vid fodret, hovkratsar utanför varje box för att på ett lätt sätt kunna kratsa hovarna när hästarna tas in eller ut. *Foton: Malin Cohlin*

ÖVERPRODUKTION

Exempelvis för många hästar, som tar tid och kostar pengar, (foderkostnader och personalkostnader).

Överproduktion kan också vara för tjocka hästar, dvs att man gör av med mer foder än vad som behövs per häst, något som både kostar företaget i form av ökade foderkostnader, men också kan generera ökade risker för veterinära kostnader (ökad risk för fång, hältor osv).

Åtgärd

Kontinuerlig genomgång av hästbeståndet och foderåtgången. Att räkna foderstater och kanske ge halm för tuggbehovet istället för dyrare och energirikare hö?

Läs mer om hur du gör foderstater på

hästsverige.se

Foto: Margareta Bendroth

ONÖDIGA RÖRELSER

Onödiga rörelser är sådana som kostar på kroppen och ger ökade risker för förslitningsskador, men också rörelser som tar tid och som skulle kunna undvikas med andra system. Exempel på detta kan vara att bära vattenhinkar när man skulle kunna ha vattenkoppar eller åtminstone vattna med slang.

Ett annat exempel är att mocka med grep och skottkärra och köra ut till en dynhög när man skulle kunna ha automatisk utgödsling i varje box eller djupströbädd i box eller lösdrift som mockas ut med maskin.

Ytterligare exempel på onödiga rörelser är att packa och bära höpåsar istället för att exempelvis ha en vågvagn eller att fodra i storbal med traktor i hagen.

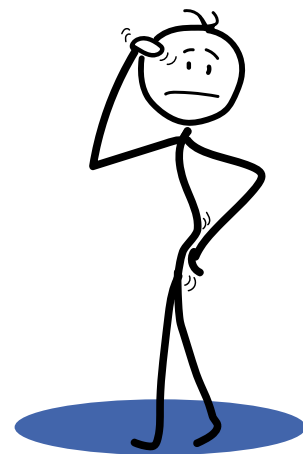

Foto: Margareta Bendroth

Foto: Niklas Adolfsson

Åtgärd

Se över olika arbetsmoment och stäm av med medarbetarna vilka de upplever som jobbigast. Hjälp finns också hos Arbetsmiljöverket där man kan räkna ut hur stor risk olika moment har för förslitningsskador. Som exempel vid mockning i skottkärra som man kör ut på en ramp kan man titta på hur mycket kärran väger, hur långt man kör, vilken lutning man kör uppför och hur många gånger man går.

[KIM 1 – bedöm risker vid manuell hantering, bära och lyfta](#)

[KIM 2 – bedöm risker vid manuell hantering, skjuta och dra](#)

[KIM 3 – bedöm riskerna med repetitivt arbete](#)

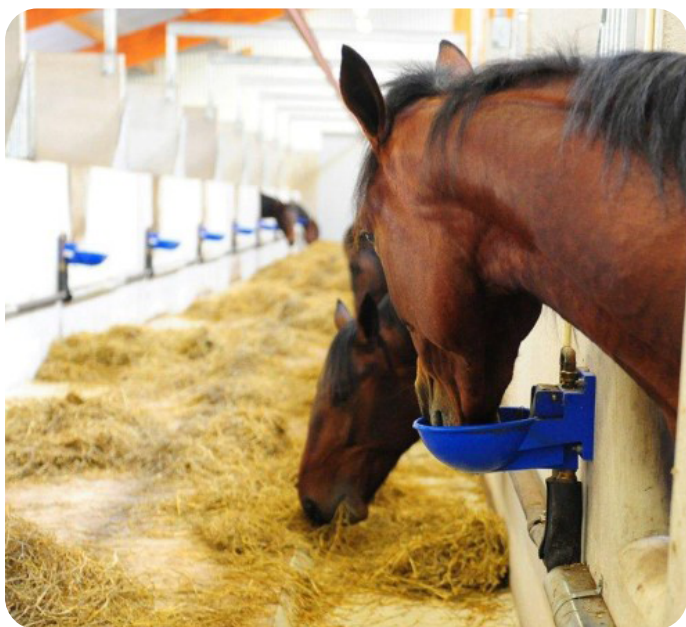
Klocka därefter hur lång tid respektive moment tar och vad det kostar i kronor. Räkna att varje minut kostar cirka 4 kronor utifrån avtalsenlig lön för en hästskötare. Kanske är det värt med en investering i en vågvagn eller i vattenkoppar för att man på relativt kort tid sparar pengar och sparar på medarbetarnas kroppar?

Fundera också över hästhållningen, kan hästarna gå ute mer? Kan ett annat strömedel underlätta mockningen? Är det möjligt att gödsla ut på ett annat sätt?

Ett sätt att kunna gödsla ut med maskin är att bygga öppningsbara fronter i stallet. En minilastare kan vara väldigt användbart i stallet, t ex för att mocka ur djupströbäddar.

Foto: Margareta Bendroth

Automatiska vattenkoppar spar på kroppen. Är du orolig att hästen inte dricker tillräckligt? Sätt en flödesmätare på vattenkoppen så har du full koll.
Foto: Claes Kärrstrand

Med en vågvagn som räknar av hur mycket du ger hästen ser du exakt vad du fodrar och slipper momentet att packa foder i kassar.
Foto: Sara Westholm

KASSATION

Kassation handlar om att kassera/slänga bort saker som egentligen skulle kunnat användas med bättre hantering. Exempel på detta är foder som blir dåligt för att man inte har rutiner och rätt utrustning för korrekt hantering.

Kassation kan också vara att slänga saker som gått sönder, men som skulle kunna återanvändas om det bara lagats i tid. Typiskt exempel på detta är utrustning till hästen, till exempel täcken.

Åtgärd

Ha tydliga rutiner för hantering av foder. Se alltid till att kratta upp spill från balar och ge det direkt till hästarna. Förvara och hantera fodret så att det inte blir fuktigt och riskera att mögla och därigenom blir obrukbart. Blir det mycket spill i hagen eller boxen? Skaffa hönät eller ett foderbord. Kanske får hästarna för mycket mat?

Ett foderbord är ett enkelt sätt att fodra snabbt, att minska foderspill och ge hästarna möjlighet att äta tillsammans. *Foto: Claes Kärrstrand*

Finns det någon som lagar täcken? Försök att göra det direkt, innan hålet blir för stort och hästarna börjar bita i det. *Foto: Elin LeeApple*

Genom en foderhäck med slowfeednät kan man fodra med maskin, samtidigt som man minskar spillet och hästarna har något att sysselsätta sig länge med i hagen.

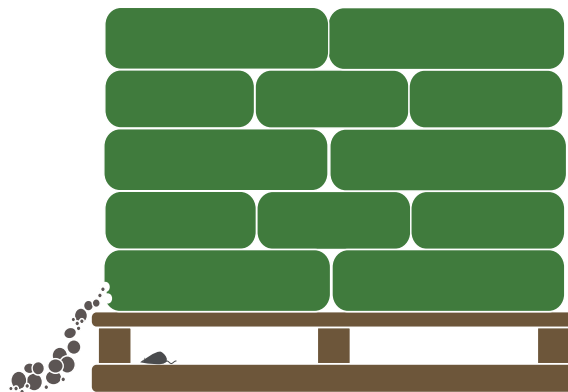
Foto: Margareta Bendroth

LAGER

Att stå med för stora lager på till exempel foder kan vara dyrt och i värsta fall innebära att fodret blir dåligt innan det hunnit ätas upp. Den foderkrisen som varit visar dock på att man bör ha en viss framförhållning med foder så man inte står utan.

Åtgärd

Ha ett system för lagret, så man tar det äldsta först. Om fodret har olika värden, se till att det är uppmärkt så det är lätt att ta rätt.

OUTNYTTJAD KREATIVITET

Outnyttjad kreativitet handlar om att inte ta tillvara på medarbetarnas resurser. Kanske finns det massor med goda idéer i personalstyrkan som ingen lyssnar på och som innebär att inte bara dessa idéer inte kommer till nytta, utan också att man skapar en frustration och irritation för att medarbetarna inte känner sig delaktiga.

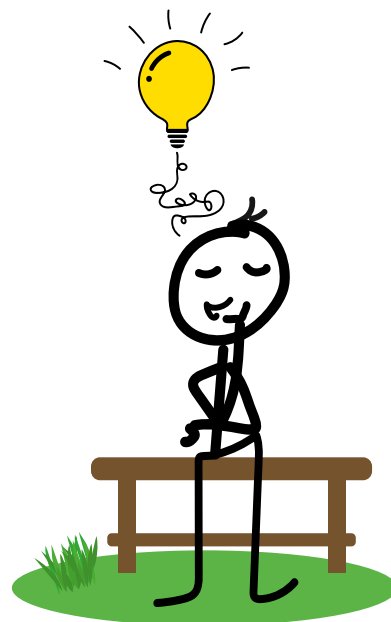
Åtgärd

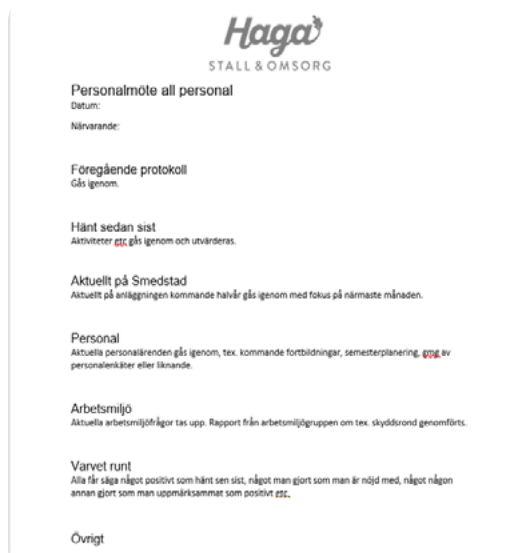
Skapa rutiner för att ta tillvara på medarbetarnas synpunkter. Inom Lean-tänket, som går ut på att ständigt förbättra och lära nytt, så pratar man om att "älska sina fel", dvs att uppmuntra medarbetarna att berätta om misstag eller risker som man upptäckt. Vet man inte om vad som inte fungerar kan man heller inte åtgärda dem. Steg ett i processen är dock att veta vad som är rätt, dvs hur vill vi ha det hos oss.

När något avvikit så går man till processen och undersöker grundproblemet för att systematiskt jobba vidare med gemensam problemlösning. Ett bra sätt för att ta tillvara på kreativitet är att skapa rutiner för att inhämta synpunkter och idéer. Det kan till exempel handla om regelbundna möten och avstämningar där det alltid finns med en sådan punkt på dagordningen. Det kan också vara lösningar för felsökning och förbättringsförslag. Nu finns många digitala lösningar i form av appar, men det går förstås att även ha det i form av en tavla i stallet som man kan skriva upp på.

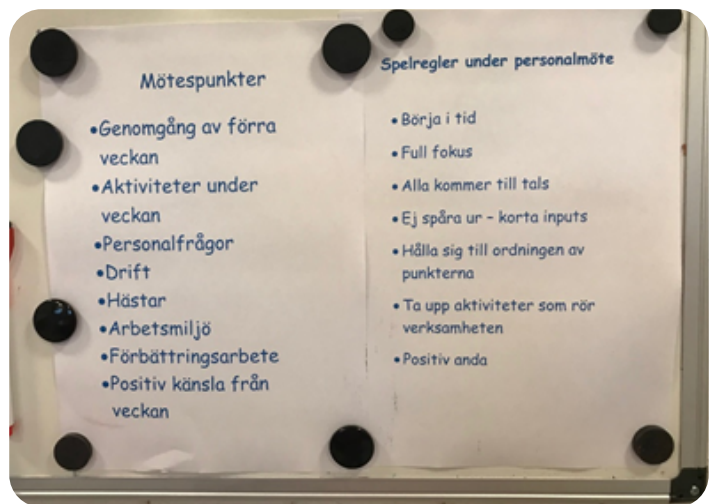
Att samla in förbättringsförslag och rangordna dem i en åtgärdslista som man efter hand bockar av kan vara ett bra sätt.

När man har planerat och utfört förbättringarna är det viktigt att följa upp och förbättra. Blev det bättre eller sämre och vad lärde vi oss på vägen? Behöver vi göra ytterligare åtgärder, blev det bra så kanske detta kan göras på flera ställen?

Här är ett exempel från Smedstad Rid-sportcenter och företaget Haga stall och omsorgs personalmöten som verksamhetschef Josefine Linder ansvarar för. Genom att ha samma dagordning vet medarbetarna vad som kommer att tas upp, att ingen fråga glöms bort och att alla får komma till tals.

På Klagshamns ridklubb har man fasta mötespunkter och även spelregler för mötena.

Foto: Maria Gudmundsson

OTYDLIG KOMMUNIKATION

Otydlig kommunikation kan handla om flera saker. Det kan vara så enkelt som att man på en arbetsplats har flera olika språk och då kan språkproblem vara ett hinder. Det kan också vara så att besluten som tas är otydliga och uppfattas på olika sätt av olika medarbetare. Eller att man inte har ett tydligt system för rutiner, vilket gör att varje enhet eller varje medarbetare gör på sitt sätt.

Otydlig kommunikation är alltid irriterande, men på en hästarbetsplats kan det rent av bli farligt. Till exempel om det inte är tydligt vilka hagar hästarna ska gå i, hur maskinerna fungerar, vilka hästar som ska tränas på vilket sätt och med vilken utrustning.

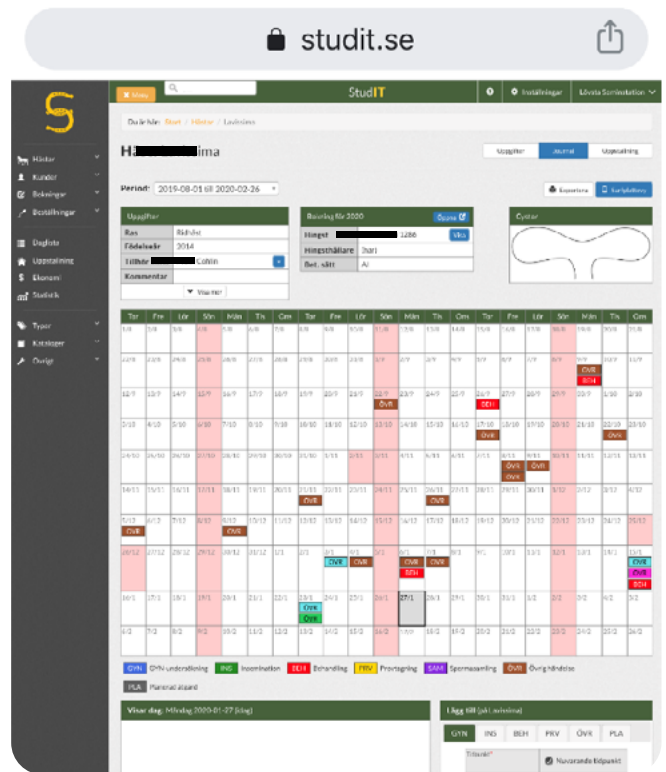
Åtgärd

Tydlig och enkel kommunikation med exempelvis informationsskyltar i anslutning till den arbetsuppgift som ska göras. Till exempel att vid varje hästs box ha en skylt om hästens utfodring, utrustning, hage och hagkompis. Går också att ha digitalt om varje häst i ett system i telefonen.

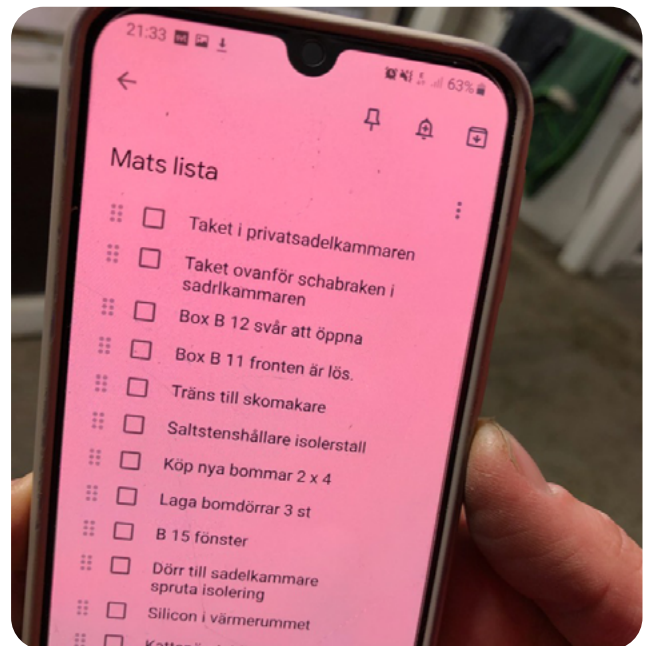
En stalltavla där man skriver upp rutiner, vad ska göras varje dag, vad som blivit gjort och vad som är kvar till nästa dag är ett bra sätt att alla får samma information. Stalltavlan kan också vara digital, det finns många appar för gemensam kommunikation kring arbetsuppgifter. Appen Your Block förenklar kommunikation på Hanell Dressage. *Foto: Sofia Schütt*

Lövsta stuteri använder systemet Studit som är framtaget för deras verksamhet och gör det enkelt för alla medarbetarna att ha samma information om varje häst. Systemet skickar även ut sms till hästägarna exempelvis när stoet blivit seminerat. *Foto: Malin Cohlin*

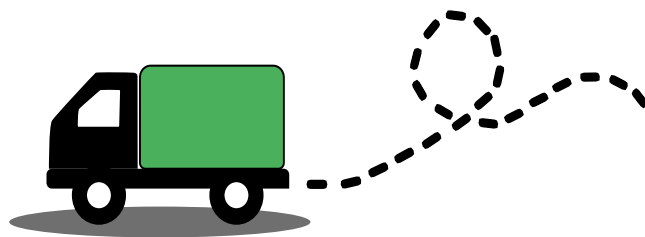
På Stjärnberg/Lövsta stuteri har man gjort ett hagschema och markerat hagarna med olika färger, de hästar som ska gå i hagarna har samma färger på grimmorna. *Foto: Malin Cohlin*

På Säva Ridcenter använder personalen en app för att fånga upp vad som behöver åtgärdas. *Foto: Nina Brunstedt*

TRANSPORTER

Onödiga transporter av till exempel foder, strö eller vatten kan kosta pengar i form av tid, onödig bränsleförbrukning och i många fall även innebära säkerhetsrisker. Det kan handla om dåligt planerad logistik på gården, att fodret finns långt ifrån stallet osv. Transporter kan också vara kunder eller andra besökare som trafikerar vägar och gårdsplan vilket skapar oreda och risksituationer.

Transporter kan även handla om hur långt man måste gå till hagar eller till foder- och ströförvaring, eller att man har långt för att exempelvis stänga av elen om man måste laga en hage.

Åtgärd

Se över flödena på gården. Hur går transporter av det dagliga, till exempel när foder ska tas fram, gödsel ska tas bort? Går det att flytta foder till ett annat ställe, eller kan man dra om vägen man måste köra? Går det att minimera antalet transporter genom att skapa större förvaring närmare användarstället, eller att samla upp och bara köra maskinerna vid ett tillfälle per dag?

Kan man skylta bättre vid parkeringar, eller göra större parkeringar på lämpligare ställen så man slipper onödig trafik bland hästarna?

För att slippa transportera sig för att stänga av strömmen om man t ex måste laga ett elstaket finns det numera appar till telefonen, något bland annat Lövsta Stuteri använder.

ÖVERARBETE

Att göra mer än vad man behöver är också ett typ av slöseri. Definitionen av överarbete kommer troligtvis att vara olika om man frågar olika personer och hur noga man gillar att göra saker. Ett typexempel är hur noga man mockar eller städar stallet. Ett annat exempel kan vara hur länge man sitter med ett dokument, t ex en inbjudan innan man vågar lägga ut det. En dålig planering i till exempel ett stall kan också innebära överarbete.

Åtgärd

Hur länge man tar på sig att göra en uppgift kommer att variera mellan olika medarbetare. Men ibland kan man som chef behöva sätta upp en maxtid för hur lång tid en uppgift kan få ta. Har du medarbetare som har svårt att bli färdiga med uppgifter för att de ska göras perfekt kan man ibland få coacha personen till att göra "good enough". Fundera också över vilka uppgifter man tjänar pengar på att göra riktigt noga? Att slarva vid bemötandet av en kund kan kosta dig dyrt, likaså att slarva vid visitationen av en häst.

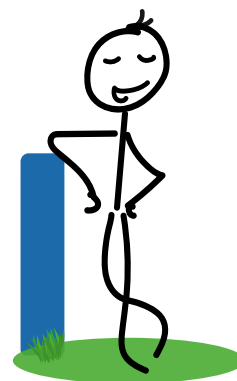
Om det är viktigt med perfektion och ordning och reda, se till att skapa mallar och rutiner så att det blir snyggt och bra utan att man måste börja från noll varje gång.

En sopmaskin sopar snabbt rent utan damm. Foto: Sara Westholm

VÄNTAN

Väntan är ett vanligt slöseri i många verksamheter. Ofta handlar det om att verksamheten inte har tillräckligt med resurser för att alla medarbetare ska kunna genomföra önskade uppgifter samtidigt, eller att planeringen av medarbetarnas arbetsuppgifter är bristfällig. Ett exempel är för lite redskap så man måste vänta på att mocka, eller för få duschar så man måste vänta på att tvätta hästen. Det kan också vara brist på maskiner eller fordon så man inte kan fodra eller vattna när man hade tänkt att göra det.

Åtgärd

Om de flesta medarbetarna förväntas göra ungefär samma saker samtidigt behöver man investera i tillgångar så detta blir möjligt. I vissa fall kanske det handlar om ombyggnationer, i andra fall om att köpa in mer av något. Men, det kan också handla om att planera annorlunda och träna deltagarna i teamet att göra något annat i stället för att bara vänta. "Om jag inte kan mocka just nu, kan jag istället packa inför tävling, ta in en häst eller förbereda foder". Kommunicerar man sin verksamhet i sociala medier kanske tiden för väntan kan användas till att fota och lägga upp uppdateringar eller skicka information till kunder.

Exempelbild från mjölkgård över fasta dagliga rutiner över vad som ska göras morgon, middag och kväll. Checklistor skapar tydlighet, trygghet och minimerar att inget missas.

En centralt placerad kommunikationstavla underlättar också vid t ex skiftbyten. Man får med fantasin pröva sig fram vad som passar för teamet så att det är lätt att uppdatera och lätt att förstå. Här har teamet kreativt arbetat fram sitt sätt för planering av veckan, där olika sysslor har olika färger och flyttas ner till ny vecka i samband med att de är klara. Man arbetat aktivt en vecka åt gången men synliggör vad som under fyra veckor är på gång, t ex om någon borta eller t ex veterinären eller om någon ska var ledig.

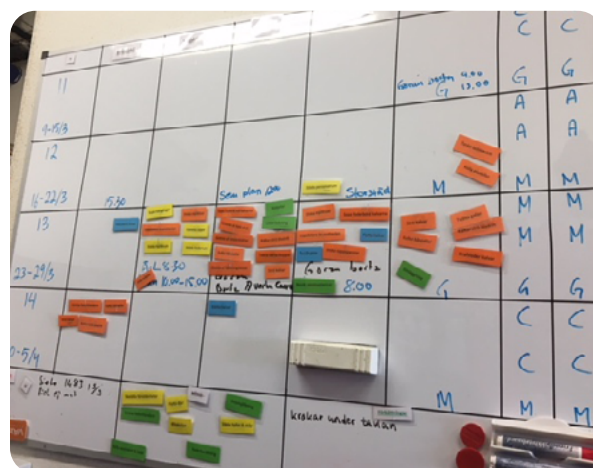

Foto: Åsa-Lina Nordlund